

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Негрецького Сергія Миколайовича
«Судово-фармацевтичне обґрунтування організаційних заходів для
забезпечення ліками наркохворих з залежністю від каннабіноїдів (F12)», яка
представлена до захисту в спеціалізовану вчену раду Д 26.613.04 при
Національній медичній академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика
на здобуття наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук за
спеціальністю 15.00.01 – технологія ліків, організація фармацевтичної справи та
судова фармація

*Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з державними та
галузевими науковими програмами.* Сьогодні у світі та в Україні загрозливого
характеру набула проблема зловживання психоактивних речовин рослинного
походження, до яких віднесено каннабіноїди, що є наркотичними засобами. За
даними ООН кількість споживачів каннабіноїдів постійно зростає, у 62%
випадків зловживання наркотичних засобів починається з каннабіноїдів:
коноплі, каннабісу, марихуани, гашишу.

Проте комплексного судово-фармацевтичного обґрунтування
організаційних заходів для забезпечення ліками хворих з залежністю від
каннабіноїдів (F12) в системі фармацевтичного права не проводилося.
Враховуючи вище викладене, актуальність теми дисертаційної роботи не
викликає сумніву.

Дисертаційна робота виконана у відповідності до напряму науково-
дослідних робіт за розділом «Судова фармація, фармацевтичне законодавство та
доказова фармація» (номер державної реєстрації 0108U009172).

*Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень,
висновків і рекомендацій.* Дисертаційна робота Негрецького С.М. виконана на
належному науковому рівні з використанням сучасних загальноприйнятих
методів аналізу, завдяки чому отримані у ході проведення досліджень висновки
є цілком аргументованими. Для вирішення поставлених задач дисертантом
використано історичний, документальний, аналітико-дескриптивний,

нормативно-правовий, фармакоекономічний, порівняльний, судово-фармацевтичний, статистичний, математичний, графічний методи аналізу. Наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертації, базуються на експериментальних даних, статистично оброблені, репрезентативні і достовірні.

Обсяг та структура дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Негрецького С.М. включає вступ, 5 розділів, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота викладена на 206 сторінках (обсяг основного тексту 147 сторінок), містить 30 таблиць і 48 рисунків. Список використаної літератури (обсягом 27 сторінок) містить 190 джерел, в тому числі 37 іноземних авторів.

Аналіз основного змісту дисертаційної роботи. Вступ дисертаційної роботи містить актуальність теми, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, мету і задачі дослідження, об'єкт, предмет, методи дослідження, наукову новизну одержаних результатів, практичне значення одержаних результатів, особистий внесок дисертанта, апробацію результатів дисертації і публікації.

Перший розділ дисертаційної роботи «Сучасний стан проблеми залежності від каннабіноїдів (огляд літератури)». Проаналізовано досвід країн світу та України з нераціонального вживання каннабіноїдів. Систематизовано досвід США, Великобританії, Ірану, Голландії, Афганістану, Марокко, Німеччини, Нової Зеландії, Білорусії, Росії. З'ясовано три перспективні для подальшого вивчення групи ліків, що застосовуються у фармакотерапії каннабіноїдної залежності наркохворим, серед яких окрему увагу приділено гепатопротекторам. Визначено невирішені питання за обраною темою дисертації для планування основних напрямів та завдань дисертаційної роботи.

Другий розділ дисертаційної роботи «Обґрунтування загальної методики, основних напрямів та методів дослідження». Обґрунтовано методологічну основу, методику, основні напрями та методи дослідження, що базувалися на теоретичних принципах фармацевтичного і медичного права та їх складових. Сформульовано 5 етапів дослідження із постановкою конкретних задач,

технологією їх вирішення та інтерпретацією одержаних результатів. Опрацьовано удосконалену дисертантом методику проведення судово-фармацевтичного аналізу нелегального обігу каннабіноїдів із використанням 6 індикаторів. Охарактеризовано емпірічні бази та респондентів дослідження. Приведено методи дослідження, які дисертант використовував для досягнення поставленої мети.

Третій розділ «Судово-фармацевтичний аналіз нелегального обігу каннабіноїдів». Дисертантом проведений аналіз каннабісної злочинності. Узагальнено судово-фармацевтичну практику щодо незаконного обігу каннабіноїдів та надано судово-фармацевтичну оцінку зростання показників правопорушень під впливом цієї психоактивної речовини. Встановлено причинно-наслідкові зв'язки між збільшенням нелегального обігу каннабіноїдів, поширенням каннабіноїдної наркоманії та наркотизації у суспільстві.

Четвертий розділ «Розробка науково-практичних рекомендацій для визначення статусу залежності від каннабіноїдів (F12)». Удосконалено підходи до судово-фармацевтичного обґрунтування попиту на комбіноване зловживання каннабіноїдів та психоактивних речовин різних класифікаційно-правових груп. Встановлено режим контролю для оцінки класифікаційно-правової, клініко-фармакологічної, номенклатурно-правової групи психоактивних речовин та їх комбінацій, якими зловживають нелегальні споживачі. Зроблено висновок про необхідність забезпечення ліками наркохворих з каннабіноїдною залежністю в системі примусової медико-фармацевтичної допомоги. Вперше опрацьовано запропонований дисертантом 4-етапний алгоритм визначення статусу каннабіноїдної залежності, що дало змогу встановити рівні мотивації, відмови, небезпеки зловживання каннабіноїдів.

П'ятий розділ «Розробка організаційних принципів для забезпечення ліками наркохворих з залежністю від каннабіноїдів (F12)». Дисертантом запропоновано і опрацьовано організаційні принципи, що передбачають комплексний підхід із включенням контрольно-дозвільних та медико-фармацевтичних заходів до забезпечення ліками наркохворих із залежністю від

каннабіоїдів. Визначено 4 напрямки з розробки контрольно-дозвільних заходів у протидії нелегального обігу каннабіоїдів. Серед медико-фармацевтичних заходів шляхом використання в дослідженні фармакоекономічних та судово-фармацевтичних критеріїв Негрецьким С.М. обґрунтовано включення гепатопротекторів до схем фармакотерапії пацієнтів із каннабіоїдною залежністю. Доведено інформаційну, фізичну та економічну складові доступності гепатопротекторів. На підставі отриманих даних АВС-аналізу встановлено найбільш доступні та ефективні гепатопротектори для забезпечення наркохворих, наукова новизна чого підтверджена патентом України.

Результати проведених досліджень у вигляді патенту України, свідоцтв Державної служби інтелектуальної власності України, методичними розробками, запропонованими контрольно-дозвільними заходами протидії нелегальному обігу каннабіоїдів та забезпечення ліками хворих з каннабіоїною залежністю стали науковим підґрунтам з удосконалення фармацевтичного законодавства в області посилення державного контролю за обігом наркотичних засобів рослинного походження у відповідності до вимог ВООЗ.

Кожний з експериментальних розділів дисертаційної роботи Негрецького С.М. завершується висновками, а в кінці – приведені загальні висновки, які повністю відтворюють результати проведених досліджень.

Негрецьким С.М. визначені мета і напрями дослідження, проведені, оброблені та узагальнені експериментальні результати.

Наукова новизна одержаних результатів. Негрецьким С.М. за результатами проведеного судово-фармацевтичного обґрунтування підвищення доступності фармакотерапії наркохворих з залежністю від каннабіоїдів (F12) і протидії поширенню каннабіоїдної наркоманії вперше комплексно розроблено організаційні принципи для забезпечення ліками пацієнтів з каннабінодною залежністю на підставі запропонованого 4-етапного алгоритму визначення статусу каннабіоїдної залежності, визначення необхідності медикаментозного

забезпечення наркохворих в системі примусової медико-фармацевтичної допомоги та опрацьованої дворівневої системи організаційних заходів. З використанням комплексу показників дисертантом доведено перспективність включення гепатопротекторів до схем фармакотерапії наркохворих із залежністю від каннабіноїдів, що захищено патентом України № 93334 (2014).

За результатами досліджень Негрецького С.М. удосконалено методику проведення судово-фармацевтичного аналізу нелегального обігу каннабіноїдів за допомогою використання 6 запропонованих індикаторів; організаційно-правову процедуру знищення каннабіноїдів; методи оцінки доступності та ефективності ліків за фармакоекономічним та судово-фармацевтичним критеріями.

Серед одержаних дисертантом результатів, які дістали подальшого розвитку, найбільш вагомими є висвітлення проблеми поширеності каннабіноїдної наркоманії у світі та в Україні в історичному аспекті, використання алгоритму анкетування 3 контингентів респондентів із застосуванням аналітико-дескриптивного методу та судово-фармацевтичне дослідження нелегального обігу психоактивної речовини рослинного походження каннабісу.

Повнота викладу дисертаційних досліджень в наукових працях. Негрецьким С.М. за темою дисертації опубліковано 10 статей у наукових фахових виданнях України, 5 статей у наукових періодичних виданнях інших держав, 1 патент України, 1 інформаційний лист, 2 методичні рекомендації (1 захищений авторським правом №41413 від 28.11.2011), 1 навчально-методичний практикум, інші видання (2) та 20 друковані тези доповідей, які обговорені на з'їздах, конгресах та науково-практичних конференціях.

Опубліковані праці і розділи автореферату дисертації відповідають основним положенням дисертаційної роботи та відображають результати досліджень, які представлені до захисту.

Текст дисертації та її автореферат написані зрозумілою українською мовою, грамотно.

Зміст автореферату дисертації відображає її основні положення.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження Негрецького С.М. являються базовими для практичного об'єднання зусиль держави, науковців, суспільства у забезпеченні ліками наркохворих із каннабіноїдною залежністю (F12) та впровадженні контрольно-дозвільних заходів протидії нелегального обігу каннабіноїдів на засадах фармацевтичного права.

Дисертантом впроваджено у практичну діяльність закладів охорони здоров'я, адвокатських, єпархіальних об'єднань, у навчальній процес в системі додипломної та післядипломної підготовки 2 методичні рекомендації, практикум до аудиторної та самостійної роботи, регіональний формуляр.

Зауваження щодо змісту і оформлення дисертації та автореферату, завершеності дисертації в цілому. При значній актуальності, науковій і практичній значимості роботи Негрецького С.М. необхідно зробити декілька зауважень: **1)** до підрозділу 3.2 «Судово-фармацевтичне вивчення правопорушень, пов'язаних із нелегальним обігом каннабіноїдів» (розділ 3 «Судово-фармацевтичний аналіз нелегального обігу каннабіноїдів») необхідно було б перенести додаток Ж «Типовий приклад із судово-фармацевтичної практики щодо правопорушень, пов'язаних із нелегальним обігом каннаіноїдів» (стор. 189); **2)** розширити рисунок 5.4 (стор. 128) розділу 5 «Розробка організаційних принципів для забезпечення ліками наркохворих з залежністю від каннабіноїдів (F12)» поясннювальним текстом для дворівненої системи контрольно-дозвільних заходів протидії поширення каннабіноїдної наркоманії; **3)** в розділі 4 «Розробка науково-практичних рекомендацій для визначення статусу залежності від каннабіноїдів (F12)» не коректно приведені рисунки 4.1, 4.7, 4.8, 4.11, 4.15; **4)** по тексту рукопису зустрічаються друкарські помилки (стор. 17, 23, 134).

Всі вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Негрецького С.М. та не знижують її теоретичного рівня і практичного значення.

В якості рекомендацій висловлю побажання про те, щоб Негрецький Сергій Миколайович продовжував свою наукову працю щодо поширення норм фармацевтичного права на нормативно-правову базу, яка регламентує фармацевтичну і медичну діяльність, фінансову і економічну дисципліни для різних контингентів наркохворих із застосуванням громадських організацій, що буде сприяти захисту прав і свобод, життя і здоров'я пацієнтів України.

Висновок про відповідальність дисертації встановленим вимогам.

На основі вищепереліченого вважаю, що дисертаційна робота Негрецького С.М. на тему «Судово-фармацевтичне обґрунтування організаційних заходів для забезпечення ліками наркохворих залежністю від каннабіноїдів (F12)» за своєю актуальністю, науковою новизною, практичним значенням отриманих результатів, повнотою опублікування основних положень, науковим рівнем проведених досліджень та їх обсягом є завершеною науковою працею.

Дисертаційна робота за науковою новизною, актуальністю, обсягом проведених досліджень, їх значущості відповідає вимогам МОН України, викладеним у пп. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук за спеціальністю 15.00.01 – технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармація.

Офіційний опонент:

професор кафедри військової фармації
Української військово- медичної академії,
кандидат фармацевтичних наук, доцент

Т. М. Краснянська

